

**אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה**

תשע"ז - 2017

שם הקורס: סמינר - חינוך לדמוקרטיה בחברה רב-תרבותית

מס' קורס: סמס' א': 129-1-0302 סמס' ב': 129-1-0312

שם המרצה: ד"ר אסף משולם
שעות קבלה: בתיאום מראש בבנין 72 חדר 136

מטרות הקורס:

חינוך לדמוקרטיה הינו אחת המטרות המרכזיות של כל מערכת חינוך בחברה דמוקרטית. אולם המונח "דמוקרטיה" זוכה להבנות ופרשנויות שונות, המובילות ליישומים מגוונים ושונים, אשר לעיתים סותרים אחד את השני. במהלך הקורס נבחן "מהי דמוקרטיה?" ונעמוד על הקשר שבין דמוקרטיה לתפקידו של החינוך בחברה.

מטרת הסמינר

- א. לחשוף את המשתתפות/ים לפרשנויות שונות של "דמוקרטיה", ולתפקידו של חינוך בחברה דמוקרטית.
- ב. לבחון את הקשר בין מרכיבים שונים של המעשה החינוכי: תכניות הלימוד, הפדגוגיה, הערכה, מבנה וארגון ביה"ס ובין חינוך, תוך התמקדות בהבחנות בין חינוך דמוקרטי ו-חינוך לדמוקרטיה.
- ג. להתנסות במיני-מחקר אודות חינוך דמוקרטי/לדמוקרטיה במסגרת חינוכית מסוימת או אודות מרכיבים מסוימים מתוכה (תכנית לימודים, פדגוגיה וכו').

מבנה הקורס:

במהלך הסמינר נשלב דיונים שיתבססו על קריאה ביקורתית של טקסטים מסוגים שונים; עבודה בקבוצות קטנות; וחקר עצמאי של הסטודנטיות/ים, כאשר השאיפה המרכזית היא הבנייה משותפת של ידע. בסמסטר הראשון נתמקד בטקסטים תאורטיים המציגים זוויות מבט שונות להבנת חינוך לדמוקרטיה ולרב-תרבותיות. שיעורים בסמסטר זה יתבססו על הצגת טקסט ע"י הסטודנטים בקורס, ודיון משותף בטקסט זה.

בסמסטר השני נתמקד ב'כאן ועכשיו' של החברה הישראלית דרך עבודת חקר של משתתפות ומשתתפי הקורס באחד ההיבטים הנוגעים לחינוך דמוקרטי/לדמוקרטיה (התמקדות בתוכנית או מוסד ייחודיים; בתוכנית לימודים; בפדגוגיה; או בדרכי הערכה)

הנושאים שידונו במסגרת הקורס:

1. "היום כולם דמוקרטים" – תפיסות שונות אודות הדמוקרטיה.
2. תפקידי החינוך בחברה דמוקרטית.

3. בין חינוך דמוקרטי לחינוך לדמוקרטיה.
4. מודלים שונים של חינוך דמוקרטי/לדמוקרטיה. לצד הצגת המודלים נתבונן על הנושאים הבאים במסגרת אלטרנטיביות חינוכיות:
 - תכניות לימוד וחינוך דמוקרטי/לדמוקרטיה.
 - פדגוגיה וחינוך דמוקרטי/לדמוקרטיה.
 - הערכה, מבנה וארגון ביה"ס וחינוך דמוקרטי/לדמוקרטיה.
5. "מגזרים", מחלוקות, ושונות.
6. חינוך לדמוקרטיה בחברה רב-תרבותית.

דרישות והרכב ציון הקורס*

משקל בציון הסופי **

- מוכנות והשתתפות בשיעורים – 10%
- הגשת רפלקציות – 20%
- מטלות ביניים – 10% (הצגת טקסט)
- עבודה סופית – 60% (כולל פרזנטציה בכיתה)

ציון מעבר בסמינר: ציון סופי 70

רשימה ביבליוגרפית (חלקית):

עברית

- אברם, ר' (1999): **לנווט בסערה: חינוך בדמוקרטיה פוסט-מודרנית**, רמת-אילן, הוצאת "מסדה".
- ברנדס, ע., יששכר ר. (עורכות). (2013) **חינוך לערכים בעולם משתנה**. היוזמה למחקר יישומי בחינוך. ירושלים. ברק, מ., עופרים, י. (2009). חינוך לאזרחות, לדמוקרטיה ולחיים משותפים. מכון ון ליר, ירושלים
- גוטמן, א' (2002): **חינוך דמוקרטי**, תל-אביב, הוצאת "ספריית פועלים".
- גולן-עגנון, ד. (2004). **אי שוויון בחינוך**. הוצאת בבל.
- גור-זאב, א' (עורך), (1999): **מודרניות, פוסט-מודרניות וחינוך**, תל-אביב, הוצאת "רמות", אוניברסיטת תל-אביב.
- גובר, נ', זמרון, א' (1993): **להתנסות מחדש בשגרותי בדרך לא שגרתית**, (דרכים חדשות בהכשרת מורים ובחינוך לדמוקרטיה), מכללת דוד ילין.
- דאל, ר' (2002): **על הדמוקרטיה**, ירושלים, המכון הישראלי לדמוקרטיה.
- דיואי, ג' (תש"ך). **דמוקרטיה וחינוך**, מוסד ביאליק, י"ם.
- הכט, י. (2005). **החינוך הדמוקרטי סיפור עם התחלה**, כתר, 2005.
- לוי, ג., ברקאי, ת. (1998). "יום השואה בעיניים מתקדמות: אתניות, מעמד וחינוך בישראל", פוליטיקה - כתב עת למדע המדינה ויחסים בינלאומיים, 1, עמ' 27-46.
- לם, צ. (1973). **ההגיונות הסותרים בהוראה: מבוא לדידקטיקה**. ספרית הפועלים, תל-אביב.
- מיכאלי, נ. (עורך) (2014). **כן בבית ספרנו. מאמרים על חינוך פוליטי**. מכון מופת.
- פרייזר, ננסי. (2004). **מחלוקה להכרה? דילמות של צדק בעידן "פוסט-סוציאליסטי"**. ע"מ 270-297. בתוך: פילק, ד., רם, אורי, (עורכים). **שלטון ההון: החברה הישראלית בעידן הגלובלי**. הוצאת הקיבוץ המאוחד, ון-ליר.
- ניל, א. א. (1983). **סאמרהיל. גישה רדיקלית לחינוך ילדים**, תל אביב, הוצאת יבנה.
- שטרית, ש, ס. (2004). **המאבק המזרחי בישראל 1948-2003**. תל אביב: עם עובד.
- שנהב, י' ויונה, י' (2005): **רב תרבותיות מהי? בבל, ת"א.**

אנגלית.

Apple, M. W., & Beane, J. A. (Eds.). (2007). *Democratic schools* (2nd ed.). Alexandria, VA: ASCD.

Counts, G. S. (1932). *Dare the school build a new social order?* New York, NY: The John Day Company.

- Dahan, Y., & Levy, G. (2000). Multicultural education in the Zionist state—The Mizrahi challenge. *Studies in Philosophy and Education*, 19(5-6), 423-444.
- Fielding, M., & Moss, P., (2011). *Radical Education and the Common School: a democratic alternative*. New York: Routledge.
- Grant, C., & Sleeter, C. (2003). *Turning on learning: Five approaches for multicultural teaching plans for race, class, gender, and disability* (3rd ed.). New York, NY: J. Wiley & Sons.
- Knoester, M. (2012). *Democratic education in practice: Inside the Mission Hill school*. New York, NY: Teachers College Press.
- Ladson-Billings, G. (2003). New directions in multicultural education: Complexities, boundaries, and critical race theory. In J. A. Banks & C. A. M. Banks (Eds.), *Handbook of research on multicultural education: Issues and Perspectives* (pp. 50-66). San Francisco: Jossey-Bass.
- McLaren, P. (1994). White terror and oppositional agency: Towards a critical multiculturalism. In T. H. Goldberg (Ed.), *Multiculturalism. A critical reader* (pp. 45-74). Cambridge, MA: Blackwell.
- Meshulam, A., & Apple, M. W. (2014). Interrupting the interruption: neoliberalism and the challenges of an antiracist school. *British Journal of Sociology of Education*, 35(5), 650-669.
- Parker, W. C. (2003). *Teaching democracy: Unity and diversity in public life*. New York: Teachers College Press.
- Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). "What kind of citizen? The politics of educating for democracy". *American Educational Research Journal*, 41(2), 237-269.

יקבעו בתחילת הקורס ולכל המאוחר בשבועיים הראשונים של הסמסטר ולפני תום תקופת השינויים. *

אין לשנות את מרכיבי הציין הסופי במהלך הסמסטר. **

על המורה להודיע מראש על סוג הבחנים ומועדם. ***